

Пархитько О. В.

Національний університет «Одеська юридична академія»

ОСОБЛИВОСТІ ПІДГОТОВКИ ЖУРНАЛІСТСЬКИХ МАТЕРІАЛІВ У ЖАНРІ «РЕЙТИНГ»

У статті приділено увагу особливостям підготовки матеріалів у жанрі «рейтинг». Автор зазначає, що жанр «рейтинг» є відносно новим порівняно з багатьма іншими журналістськими жанрами. При цьому матеріали в жанрі «рейтинг» користуються значною популярністю в мережі Інтернет. На жаль, у науковій літературі цьому жанру не приділено уваги. Іноді помилки стосовно рейтингів можна зустріти в навчальній літературі. Зокрема, у статті детально розібрано підрозділ з навчального посібника, у якому автор фактично плутає соціологічні дослідження з авторською суб'єктивністю жанру «рейтинг».

Визначено характерні ознаки жанру «рейтинг». По-перше, рейтинг належить до групи аналітичних жанрів. По-друге, предметом рейтингу є група суб'єктів або об'єктів, між якими необхідно встановити ієрархічні відносини. По-третє, в основу ієрархії мають бути закладені певні критерії. По-четверте, рейтинг є суб'єктивним жанром, однак при цьому передбачає чітку побудову причинно-наслідкових зв'язків. По-п'яте, рейтинг створюється передусім з розважальною метою, тому подібні тексти можна зустріти в спортивних і розважальних ЗМІ.

Автор статті зазначає, що більшість спортивних рейтингів на пострадянському просторі створюється на футбольну та баскетбольну тематику. При цьому індивідуальні види спорту, такі як шахи й теніс, в укладачів рейтингів користуються значно меншою популярністю.

Автор публікації виділяє три етапи роботи над матеріалом у жанрі «рейтинг»: розроблення критеріїв, відбір об'єктів для аналізу і створення ієрархії. На основі аналізу журналістських матеріалів у жанрі «рейтинг» виділено три різновиди цього жанру: класичний рейтинг, неповний рейтинг і рейтинг-порівняння. На думку автора, класичний рейтинг і рейтинг-порівняння вимагають від журналіста широкої ерудиції та глибини аналізу, тоді як неповний рейтинг можна створити і швидше, і з меншим проникненням вглиб тематики.

Наголошується, що практичні матеріали журналістів і блогерів містять цілу низку недоліків. Зокрема, опитування цільової аудиторії ресурсу та передрук класифікацій міжнародних організацій узагалі не призводить до появи матеріалу в жанрі «рейтинг». Також до типових помилок можна зарахувати відсутність критеріїв, недотримання заявлених критеріїв, відсутність аналізу, недотримання принципу повноти під час формування вибірки тощо.

Ключові слова: рейтинг, вибірка, ієрархія, жанр, аналіз, критерій.

Постановка проблеми. Система журналістських жанрів нині зазнає потужної трансформації внаслідок швидких перетворень, характерних для сучасного етапу розвитку масових комунікацій. Громадянська журналістика, соціальні мережі та блогосфера привносять безліч нових революційних форматів і деформують старі. Більше того, навіть традиційні ЗМІ часто створюють матеріали в незрозумілих жанрових формах. На нашу думку, такий процес швидких перетворень не можна вважати конструктивним. Щоб створити щось нове, необхідно спочатку познайомитися з наявною теоретично-практичною базою. Як показує історичний досвід, інновації не виникають з нічого, вони є результатом поступового вдосконалення. Кожна журналістська жанрова форма еволюціонувала

в процесі історичного розвитку, щоб задовольняти як професійні потреби журналістів, так і інформаційні вимоги реципієнтів. Кожний перевірений теорією та практикою жанр має на меті створення, об'єкт і предмет дослідження. Необґрунтоване поєднання жанрових форм або створення нових форматів може містити серйозні інформаційні прогалини, як-то: порушення стандарту повноти, непослідовність у доведенні тези тощо. Поза сумнівом, нові формати повинні й будуть з'являтися. І природний відбір має встановити, яким із них судилося закріпитися в журналістській практиці.

Жанр «рейтинг» не є новим, однак порівняно з іншими жанрами зберігає певну свіжість у сприйнятті реципієнтів. Дослідник О. Тертичний стверджує, що поняття «рейтинг» з'явилося на

сторінках ЗМІ на початку 90-х років. При цьому, на його думку, у радянські часи в жанру були попередники: «У радянській пресі йому передували, наприклад, публікації, присвячені соціалістичному змаганням. Ті ж, наприклад, сільськогосподарські зведення, які розподіляли місця, зайняті, скажімо, у змаганнях із сівби зернових культур, постійно наявні на сторінках багатьох районних та обласних газет і, за великим рахунком, утілювали жанр «рейтинг» [8, с. 138]. Зазначимо, що жанр «рейтинг» зберігає стійку популярність і в сучасних масових комунікаціях, причому цей формат можна знайти у виданнях різноманітної тематики. Незважаючи на це, як не дивно, нами знайдено лише одну роботу, у якій розглянуто жанр «рейтинг». Отже, ураховуючи популярність жанру в сучасних ЗМІ, ми вважаємо за необхідне приділити йому більше уваги.

Аналіз останніх досліджень і публікацій.

Система журналістських жанрів та окремі жанрові форми викликають інтерес у значної кількості дослідників соціальних комунікацій. Зокрема, можна відзначити І. Аньєса, О. Арапову, К. Афанасьєву, Ж.-Д. Буше, З. Вайшенберга, М. Василенка, Ф. Вольфа, М. Галлера, О. Глушка, С. Гуревича, В. Здоровега, А. Іващук, В. Карпенка, М. Кіма, О. Колесниченка, А. Константинова, Л. Кройчика, О. Кузнецову, Ф. Лілієнталя, О. Мальчевську, Г. Мельник, Ж. Мурикана, О. Надточій, Г. Назаренко, Н. Нікітіну, О. Пономарьову, О. Почапську, В. Роша, Ш. Рус-Моля, Н. Стеблину, С. Томіленка, О. Чекмишева й багатьох інших. При цьому жанру «рейтинг» присвячено увагу тільки в навчальному посібнику О. Тертичного.

Постановка завдання. Метою роботи є з'ясувати, у чому полягають особливості створення матеріалу в жанрі «рейтинг». Установлена мета передбачає виконання таких завдань: 1) критично оцінити підрозділ із навчального посібника О. Тертичного, присвячений жанру «рейтинг»; 2) визначити ознаки жанру «рейтинг»; 3) виявити типові помилки, які зустрічаються в матеріалах у жанрі «рейтинг»; 4) визначити етапи роботи над матеріалом у жанрі «рейтинг»; 5) виділити різновиди жанру «рейтинг»; 6) дати визначення жанру «рейтинг». Об'єктом статті є аналітичні жанри. Предметом статті є жанр «рейтинг» як представник аналітичних жанрів.

Виклад основного матеріалу. У навчальному посібнику «Жанры периодической печати» О. Тертичний рейтинг зараховує до аналітичних жанрів. Автор слушно зазначає: «Мета публікації подібного гатунку полягає в тому, щоб зробити певне

«ранжування» схожих явищ за якоюсь конкретною ознакою. Ця мета досягається передусім за рахунок використання традиційних методів – аналогії та порівняння» [8, с. 138]. На жаль, у подальшому тексті ціла низка тверджень дослідника викликає питання. Наводячи приклади рейтингів, О. Тертичний зазначає: «Виборцям, наприклад, важливо знати, який політичний діяч лідирує, який є аутсайдером політичного життя... Любителі музики намагаються дізнатися, скажімо, яка музична група користується найбільшою популярністю у населення» [8, с. 138]. Схоже на те, що в цьому разі дослідник має на увазі не «рейтинг» як жанр, а «рейтинг» як метод збирання інформації. Інформацію про те, який політик лідирує напередодні виборів, можна з'ясувати, провівши соціологічне опитування. Порахувати рівень реальної популярності музичної групи можна по-різному, наприклад, установивши кількість придбаних дисків. Так чи інакше, в обох випадках ми за допомогою методів збирання інформації здобуємо фактичний матеріал, який пізніше можна використати для написання журналістського матеріалу в будь-якому жанрі, навіть в інформаційному. Отже, наведена цитата суперечить аналітичній природі жанру «рейтинг».

О. Тертичний також стверджує, що «рейтинг став дуже важливим засобом маніпулювання масовою свідомістю в передвиборчій боротьбі. Показуючи, як зростає рейтинг того чи іншого претендента на місце в Держдуму або президентське крісло, ЗМІ тим самим підштовхують психологічно нестійких або тих виборців, які ще політично не визначилися, до підтримки певного претендента, до голосування за нього» [8, с. 140–141]. Із думкою дослідника можна погодитися, якщо йдеться саме про численні соціологічні опитування напередодні виборів. Однак соціологічні опитування жодним чином не пов'язані з власною аналітичною роботою журналіста, яка передбачається під час створення тексту в жанрі «рейтинг». Складається враження, що О. Тертичний не бачить різниці між соціологічним опитуванням і журналістським текстом. На нашу думку, про це свідчить і наступна цитата з навчального посібника, яка є висновком до підрозділу про рейтинг: «Укладання рейтингів – відповідальна справа. Саме тому займаються ними передусім люди, які мають спеціальні знання, необхідний обсяг оперативної інформації у відповідній сфері діяльності й постійно стежать за плином справ у ній. Серйозні рейтинги, як правило, укладаються не окремими фахівцями, а експертними групами

або відповідними центрами та інститутами» [8, с. 141]. Вочевидь, автор має на увазі центри соціологічних досліджень, які займаються укладанням рейтингів. Підкреслимо також, що журналісти друкованих ЗМІ, як правило, створюють тексти одноосібно.

У навчальному посібнику, присвяченому журналістським жанрам, необхідно оцінити схвально ініціативу наведення наочних прикладів журналістських текстів. Подібна практика покликана максимально спростити студентам процес засвоєння теоретичної інформації. Однак текст, наведений автором як приклад у жанрі «рейтинг», за жодним критерієм не можна зарахувати до цього формату. Це навіть не соціологічне дослідження, на яке сам автор постійно натякає в підрозділі. Цей текст найбільше нагадує огляд (якщо йдеться про журналістські формати) або взагалі телевізійне шоу «Модний вирок». Отже, на нашу думку, підрозділ «Рейтинг» у навчальному посібнику О. Тертичного може, скоріше, заплутати журналіста-початківця, аніж допомогти йому створити якісний текст.

Давайте спробуємо визначитися, які ознаки є важливими для сучасного журналістського тексту в жанрі «рейтинг». Як зазначено вище, рейтинг належить до аналітичних жанрів, тобто передбачає аналіз і систематизацію автором емпіричного матеріалу з певними узагальненнями та висновками. Для створення рейтингу необхідна наявність певної кількості пов'язаних спільною темою однорідних суб'єктів або об'єктів, які треба розставити в ієрархічній послідовності. В основу ієрархії має бути закладений певний критерій або критерії. Автор повинен не просто навести обрані за визначеним критерієм об'єкти, але чітко пояснити ієрархічні стосунки між ними. Рейтинг – передусім розважальний текст, який не має на меті розв'язання суспільних проблем. Автор може дозволити собі бути до певної міри суб'єктивним, що не позбавляє його необхідності наводити аргументи й факти на підтвердження кожної позиції рейтингу. Зважаючи на специфіку жанру «рейтинг», подібні матеріали часто можна зустріти в спортивних ЗМІ та медіа, спрямованих на розважання аудиторії.

Нами проаналізовано сорок письмових рейтингів і відеорейтингів, які стосуються спорту й кінематографу і створені журналістами та блогерами. Цікаво, що більшість спортивних рейтингів на пострадянському просторі створюється на футбольну й баскетбольну тематику. Загалом цей факт не повинен викликати здивування, оскільки

названі види спорту є одними з найпопулярніших у масовій аудиторії на теренах колишнього СРСР. Разом із тим відзначимо порівняно незначну кількість рейтингів в індивідуальних видах спорту, таких як шахи й теніс. Уважаємо, що це можна пояснити кількома причинами. По-перше, в деяких індивідуальних видах спорту існують офіційні індивідуальні рейтинги, що в принципі зменшує простір для суперечок і спекуляцій. По-друге, у командних видах спорту набагато важче вирахувати індивідуальний особистий внесок спортсмена. Тут треба брати до уваги цілу низку додаткових факторів, пов'язаних із командною взаємодією. По-третє, індивідуальні види спорту поступаються популярністю командним.

У процесі дослідження нами виділено три різновиди жанру «рейтинг» – класичний рейтинг, неповний рейтинг і рейтинг-порівняння. Почнемо з класичного рейтингу. На першому етапі необхідно виділити критерії, які стануть основою подальшого аналізу. На другому етапі варто застосувати обрані критерії до загальної широкої групи суб'єктів або об'єктів і виокремити десять (п'ять, двадцять) із них. Нарешті, на третьому етапі необхідно зіставити за обраними критеріями об'єкти, що залишилися, і розташувати їх у певній ієрархічній послідовності. Укладання такого рейтингу вимагає від автора глибоких знань в обраній галузі, при цьому абсолютно не гарантуючи отримання на виході знань у науковому розумінні. Варто пам'ятати, що рейтинг утворюється передусім з розважальною метою. Незважаючи на це, готовий класичний рейтинг викликає в реципієнтів багато емоцій, суперечок і відвертого негативу. Зрідка можна побачити в коментарях під матеріалом, що хтось із реципієнтів повністю приймає результати аналізу. Це чинить на авторів додатковий тиск, і деякі з них намагаються ухилитися від формату класичного рейтингу. Так, спортивний журналіст і блогер Василь Уткін у 2013 році створив класичний рейтинг двадцяти сильніших російських футболістів після розвалу СРСР [11], що викликало багато негативу. Уже у 2020 році В. Уткін створив оновлений неповний рейтинг десяти сильніших російських футболістів, у якому визначив лише перші два місця [12]. При цьому відзначимо, що деякі російськомовні [6] та іноземні [15] спортивні відеоблогери на YouTube спеціалізуються на жанрі «рейтинг». Зацікавленість уболівальників у подібних матеріалах здатна досить швидко збільшувати кількість переглядів і покращувати монетизацію каналу.

Неповний рейтинг відрізняється від класичного тим, що методологічно не проводиться третій етап аналізу – зіставлення обраних об'єктів для розташування в ієрархічну послідовність. Відповідно, це значно полегшує процедуру роботи над рейтингом. Як зазначено вище, для створення якісного класичного рейтингу необхідно мати глибокі знання в обраній галузі. Для підготовки неповного рейтингу вистачить загальної обізнаності в темі та перегляду певної кількості сторінок в Інтернет. Варіант неповного рейтингу корисний для журналіста, якщо він обмежений у часі або обрана тема надто складна та суперечлива для розроблення чіткої ієрархії. Утім неповний рейтинг так чи інакше залишається аналітичним матеріалом, тобто передбачає детальний розбір на другому етапі роботи над матеріалом.

Рейтинг-порівняння є досить специфічним різновидом жанру. Такі матеріали присвячені порівнянню двох видатних особистостей. У спортивному дискурсі цей різновид найчастіше використовується для виявлення найсильнішого з двох спортсменів, кар'єри яких припадають на різні історичні періоди. З погляду методології під час підготовки такого матеріалу пропускається другий етап, однак підвищені вимоги висуваються до першого та третього етапів – висування критеріїв і прийняття рішення щодо переможця в рейтингу. Оскільки обидві особистості рейтингу-порівняння дуже добре відомі цільовій аудиторії, автор матеріалу не може під час підготовки підмінити аналіз біографічними відомостями. Суб'єктів у цьому разі не можна порівняти формально, оскільки весь матеріал фактично будується на зіставленні двох особистостей, тож автору необхідно зробити компаративний аналіз за всіма доступними критеріями, виявивши при цьому високий рівень ерудиції та оригінальні міркування. Отже, на практиці рейтинг-порівняння виходить або вкрай поверховим, або глибоким і цікавим.

Вочевидь, практичні матеріали містять цілу низку недоліків. Давайте почнемо з матеріалів, які схожі на жанр «рейтинг», однак насправді такими не є. Один із таких варіантів матеріалу – опитування цільової аудиторії з метою створення ієрархії суб'єктів або об'єктів. Важко уявити собі масову цільову аудиторію, яка здатна експертно розібрати складне питання. Тож результати таких опитувань, за винятком поодиноких спеціалізованих форумів, є абсолютно нерепрезентативними. Як правило, більшу активність у подібних опитуваннях виявляє молодша за віком частина аудиторії. Відповідно, оцінюючи тривалий історичний

період, молодь надає перевагу сучасним їй реаліям. Фактично в такий спосіб створюється не журналістський жанр, а соціологічне опитування, цікаве насамперед розробникам сайту з погляду моніторингу цільової аудиторії. Зокрема, матеріал «Лучшие футболисты всех времен» [5], створений на основі опитування читачів сайту, включає десять провідних спортсменів. Результати опитування досить прогнозовані. Перші два місця посідають «зірки» сучасного футболу – Л. Мессі та К. Роналду. Лише двоє спортсменів, максимально розкручені в масовій комунікації Пеле та Марadona, належать до відносно далекої історії футболу. Відповідно, до обраних не ввійшли Й. Кройф та Ф. Бекенбауер, які входять у рейтинги абсолютно всіх футбольних експертів та авторитетних журналістів.

Ще один схожий на жанр «рейтинг» формат – передрук класифікації міжнародної організації або спеціалізованого журналу. Проблема для того, хто робить передрук, полягає в тому, що він не спроможний пояснити особливості чужої аналітичної роботи. Тобто, роблячи передрук самої класифікації, фактично неможливо створити аналітичний матеріал. Так, у матеріалі «Топ-25 футболистов за последние 25 лет. Версия FourFourTwo» [14] автор блогу дає свої короткі коментарі до особи кожного названого футболіста, однак це виглядає скоріше як художня прикраса й жодним чином не допомагає зрозуміти хід думок розробників класифікації. Загалом підкреслимо, що обидва наведені формати цілком можливі в мережі Інтернет. Наполягаємо лише на тому, що їх не можна вважати аналітичними журналістськими матеріалами в жанрі «рейтинг».

Тепер перейдемо до власне матеріалів у жанрі «рейтинг». Один із найгірших варіантів такого матеріалу – довільний відбір суб'єктів із наведенням коротких біографічних відомостей. У такому матеріалі немає ані наведеної вище триетапної методології, ані аналітизму. Наприклад, у відеоматеріалі «Величайшие игроки за всю историю футбола» [2] наведено тридцятисекундні біографічні відомості про двадцять футболістів. Хоч автор відеоблогу наголошує, що цим матеріалом «відкриває шухляду Пандори та холівару в коментах», однак досить помірковано робить саме неповний рейтинг, фактично ухиляючись від серйозної дискусії. Резюмуємо, що важко сперечатися з людиною, яка не висловлює жодної думки. Такий рейтинг не може принести жодної користі, якщо людина хоч мінімально знайома з історією футболу.

Якісний рейтинг обов'язково має починатися з критеріїв, на основі яких і буде в подальшому проведено аналіз. У такому разі реципієнту легко стежити за розвитком думок автора. На жаль, іноді автори наводять критерії, однак ігнорують подальші два етапи роботи над текстом. Зокрема, у ліді класичного рейтингу «Топ-10 великих футболістів мира» [9] автор зазначає: «Ми спробували укласти топ-10 кращих гравців. Для цього ми взяли за основу титули та рекорди футболістів, а також ураховували внесок у популяризацію та розвиток футболу». Надалі автор просто наводить біографічні відомості про спортсменів, із яких жодним чином незрозуміло, як саме відібрано десятку футболістів і як їх порівнювали в процесі аналізу.

Поза сумнівом, автор має послідовно дотримуватися запропонованих на початку критеріїв упродовж усього матеріалу. Так, у ліді класичного рейтингу «10 кращих футболістів 2020» [1] вказано: «Редакція уклала цей список, відштовхуючись від *поточної форми* (виділено нами – *О. П.*) і результатів гравців, їхніх виступів за клуби та збірні». Надалі, говорячи про другий номер рейтингу Кіліана Мбаппе, автор зазначає: «Нині ж роль молодого француза в клубі майже другорядна, оскільки в гарній формі перебуває Неймар, а на вістрі атаки результативно проявляє себе Мауро Ікарді. Як наслідок Мбаппе почав менше забивати, але він усе одно є важливою частиною команди Томаса Тухеля, без цього таланту «парижани» навряд чи виступали б так успішно». Згідно з наведеними цитатами, другим кращим гравцем світу автор вважає футболіста, який нині виконує у власній команді «майже другорядну» роль. Тобто навіть у власній команді сьогодні є щонайменше два гравці, які грають помітно краще. Це тим більш цікаво, що на третьому місці рейтингу розташований якраз партнер по команді Неймар. Нагадаємо, що в ліді автор підкреслив значення саме поточної форми гравців під час укладання рейтингу. Пізніше навіть зазначено, що рейтинг буде регулярно оновлюватися залежно від того, «як вони нині грають». Наведені протиріччя яскраво свідчать про те, що автор сам не дуже серйозно ставиться до висунутих на початку матеріалу критеріїв. Кореляція між ними та подальшим «аналізом» для нього не є принциповою.

Вочевидь, формуючи вибірку на другому етапі дослідження, автор матеріалу повинен дотримуватися принципу повноти. Зокрема, у досить цікавому неповному рейтингу «Уткін

о лучших в истории футбола» [13] журналіст не згадав французького футболіста Зінедіна Зідана, який повністю підходив під запропоновані автором критерії. Пізніше Василь Уткін визнав, що просто забув про Зідана під час створення рейтингу.

У рейтингу не може посісти місце об'єкт, який априорі не входить до аналізованої сукупності об'єктів. У класичному рейтингу «Сильнейшие маги мира Гарри Поттера и Фантастических тварей» [7] автор на перше місце ставить Смерть, яка навіть у фантастичному світі Джоан Роулінг не може вважатися магом. Загалом згаданий рейтинг містить цілу низку логічних порушень і є, на нашу думку, типовою спробою вразити аудиторію за рахунок епатажу.

Неякісним буде також рейтинг, заснований на одному статистичному показнику. Наприклад, класичний рейтинг «Топ-15 лучших теннисистов мира за всю историю тенниса» [10] базується виключно на тому, у якій кількості турнірів спортсмен вийшов переможцем. Такий «рейтинг» за десять хвилин може створити будь-яка людина, відкривши тенісний довідник. Вочевидь, для створення такого відео не потрібен аналіз. Показово, що споживачі навіть не забажали обговорювати або критикувати це відео: під ним є лише один коментар негативного гатунку.

Зі сказаного вище має бути зрозумілим: чим глибшим є аналіз у рейтингу, тим цікавішим є текст для реципієнтів. Цільова аудиторія не повинна здогадуватися про інтенції автора, навіть якщо для самого автора вони можуть бути очевидними. Прикладом можна вважати неповний рейтинг «11 лучших футболистов Украины всех времен» [4], автором якого є український спортивний журналіст і знавець спорту Дмитро Литвинов. У тексті журналіст робить спробу створити символічну збірну України, підбравши кращого гравця на кожну позицію в команді. Задум журналіста виглядає оригінально, критеріями відбору в цьому разі є вимоги до окремих ігрових позицій. При цьому не завжди зрозуміло, чому саме цей футболіст заслужив місце в символічній збірній у змаганні з іншими видатними спортсменами. Скажімо, регалії голкіпера Євгена Рудакова виглядають досить переконливо. Однак, наприклад, кандидатура Володимира Бессонова навряд чи стає незаперечною завдяки наведеному журналістом факту, що захисник за кар'єру випив дуже багато горілки. Текст виглядає скоріше художньо, аніж логічно

й переконливо. Між тим від автора такого тексту чекаєш сильних сторін гравця та порівняння з іншими футболістами на цій позиції. Цікаво, що сам автор наводить прізвище альтернативного гравця на кожну позицію, однак не вважає за потрібне зробити зіставлення. У будь-якому разі викликає інтерес варіант символічної збірної України відомого знавця спорту, однак від такого тексту чекаєш значно більшого.

На фоні текстів з очевидними недоліками хотілося б навести приклад матеріалу по-справжньому високої якості. Рейтинг-порівняння «Леброн Джеймс проти Майкла Джордана: может ли Король свергнуть Бога?» [3] намагається дати відповідь на питання, яке не перший рік цікавить багатьох фанатів баскетболу. У матеріалі вражає рівень обізнаності автора з тонкощами баскетболу й та всеохопність, із якою він підходить до завдання вироблення критеріїв для порівняння. Так, критерій «атлетизм» автор поділяє на підвиди: зріст, вага, стрибок і швидкість. При цьому підвид швидкість розбивається на такі підтипи: швидкість на відкритому майданчику, різкість рухів, швидкість першого кроку; підвид стрибок – на висоту стрибка, керування тілом у повітрі, уміння стрибати з однієї та двох ніг. Також автор бере до уваги такі критерії, як статистика, універсалізм, місце та значення гравця в системі нападу, уміння грати в захисті, вплив тренера, сила команд суперників у плей-офф, уміння робити партнерів кращими, нагороди й титули, баскетбольне IQ, навички, «менталітет убивці», лідерські якості. Завдяки широкій ерудиції автор активно використовує різноманітні аргументи та факти: думки експертів, журналістів, тренерів і гравців; статистичні викладки; результати наукових досліджень; відеофайли тощо. Хотілося б відзначити й об'єктивність автора, адже до кінця відео його висновки не до кінця очевидні. Цікаво, що аргументація автора була прийнята й цілою низкою прихильників Леброна Джеймса, про що свідчать коментарі під відео.

Отже, на основі проведеного дослідження пропонуємо таке визначення жанру рейтинг. Рейтинг – це аналітичний жанр, предметом якого є сукупність пов'язаних спільною тематикою суб'єктів або об'єктів, які автор у процесі роботи над матеріалом обґрунтовано розставляє в певній ієрархічній послідовності.

Висновки і пропозиції. Сучасна система журналістських жанрів регулярно піддається серйозному тиску. Деякі жанрові форми застарівають, їх місце заступають нові. Жанр «рейтинг» також можна вважати відносно новим, якщо порівнювати його з багатьма іншими жанровими формами. Незважаючи на популярність жанру, сучасна наука обходить його стороною, тож на часі заповнення цієї інформаційної лакуни.

Рейтинг належить до аналітичних жанрів і передбачає створення ієрархії певної сукупності суб'єктів або об'єктів. Рейтинг – жанр суб'єктивний, однак потребує логіки та послідовності авторських міркувань. Якщо говорити про методологію роботи над текстом у жанрі «рейтинг», вона включає три етапи. На першому етапі автору матеріалу необхідно виділити низку критеріїв, на основі яких надалі відбуватиметься аналіз. На другому етапі із загальної кількості об'єктів за допомогою критеріїв створюється обмежена вибірка. Найчастіше ця вибірка становить від п'яти до двадцяти об'єктів. Нарешті, на третьому етапі об'єкти вибірки необхідно розставити в певній ієрархічній послідовності.

Журналістська практика показує, що можна виділити три різновиди рейтингу: класичний рейтинг, неповний рейтинг і рейтинг-порівняння. Створення класичного рейтингу та рейтингу-порівняння вимагає від автора широкої ерудиції й уміння логічно мислити. Неповний рейтинг можна створити значно легше й набагато швидше, він не вимагає від автора глибоких знань обраного дискурсу.

Тексти в жанрі «рейтинг» мають передусім розважальне значення, тож не дивно, що рейтинги часто використовуються в спортивній журналістиці та індустрії розваг. Авторський рейтинг у жодному разі не є незаперечною істиною, це скоріше привід для роздумів і цікавої дискусії з автором. Саме тому «рейтинг» як жанр журналістики не варто плутати з рейтингами в галузі соціологічних досліджень.

«Рейтинг» як жанр журналістики користується величезною популярністю в масовій аудиторії. Обговорення рейтингів часто перетворюється на запеклі дискусії. Тому цілком логічно, що цей формат є ідеальним для блогерів в Інтернет. Зробимо припущення, що кількість рейтингів у мережі буде поступово зростати. З огляду на популярність формату, він, поза сумнівом, потребує більшої уваги з боку наукової спільноти.

Список літератури:

1. 10 лучших футболистов 2020. URL: <https://football-match24.com/top-10-samyx-luchshix-futbolistov-mira-2020-obnovlyаемyj-rejting.html> (дата звернення: 15.09.2020).
2. Величайшие игроки за всю историю футбола. URL: <https://www.youtube.com/watch?v=vDefZPYeQH4> (дата звернення: 15.09.2020).
3. Леброн Джеймс против Майкла Джордана: может ли Король свергнуть Бога? URL: <https://www.youtube.com/watch?v=2ZjOcZsyVbg&t=402s> (дата звернення: 15.09.2020).
4. Литвинов Д. 11 лучших футболистов Украины всех времен. URL: <https://ua.tribuna.com/tribuna/blogs/tribunal/896560.html> (дата звернення: 15.09.2020).
5. Лучшие футболисты всех времен. URL: <https://toprating.in.ua/best-football-players/> (дата звернення: 15.09.2020).
6. МЯЧ Production. URL: <https://www.youtube.com/c/myach/videos> (дата звернення: 15.09.2020).
7. Сильнейшие маги мира Гарри Поттера и Фантастических тварей. URL: <https://www.youtube.com/watch?v=E2p9-4wgTWM> (дата звернення: 15.09.2020).
8. Тертычный А.А. Жанры периодической печати : учебное пособие. Москва : Аспект Пресс, 2000. 312 с.
9. Топ-10 великих футболистов мира. URL: <https://go-sport.ru/article/10-greatest-football-players/> (дата звернення: 15.09.2020).
10. Топ-15 лучших теннисистов мира за всю историю тенниса. URL: https://www.youtube.com/watch?v=S_6JITStRLs (дата звернення: 15.09.2020).
11. Уткин В. После СССР: 20 лучших футболистов России. Часть 4. URL: <https://www.sports.ru/tribuna/blogs/utkin/477088.html> (дата звернення: 15.09.2020).
12. Уткин В. Уткин называет 10 лучших футболистов России после распада СССР. URL: <https://www.youtube.com/watch?v=ухedHcaCOtk> (дата звернення: 15.09.2020).
13. Уткин В. Уткин о лучших в истории футбола. URL: https://www.youtube.com/watch?v=0Tm0Lm_r47U (дата звернення: 15.09.2020).
14. Чистяков А. Топ-25 футболистов за последние 25 лет. Версия FourFourTwo. URL: <https://www.soccer.ru/blogs/record/1178889/messi-lionel-argentina> (дата звернення: 15.09.2020).
15. MixedTapeVideos. URL: <https://www.youtube.com/c/MixedTapeVideosNBA/videos> (дата звернення: 15.09.2020).

Parkhitko O. V. THE PECULIARITIES OF THE PREPARATION OF JOURNALISTIC PUBLICATIONS IN THE GENRE “RATING”

The peculiarities of the preparation of publications in the genre “rating” are the point of the article. The author states that the genre “rating” is rather new in comparison with many other journalistic genres. Yet publications in the genre “rating” are very popular among audience in the Internet. Unfortunately, this genre isn’t paid attention in scientific literature. Sometimes mistakes about ratings can be found in educational literature. For example, the chapter from the textbook in which the author in fact doesn’t see the difference between social research and subjectivity of the genre “rating” was thoroughly analyzed in the article.

The particularities of the genre “rating” were defined in the article. Firstly, rating belongs to the group of analytical genres. Secondly, the subject of a rating is a group of persons or things which can be integrated in a certain hierarchy. Thirdly, some criteria should be put in the basis of hierarchy. Fourthly, rating is a subjective genre but it is supposed to have a firm structure of cause-and-effect relations. Fifthly, rating is created with an entertaining aim so that such texts can be met in sports and entertaining media.

The author of the article states that a great majority of sports ratings on the post-Soviet space is dedicated to football and basketball. Upon that individual sports such as chess and tennis are not so interesting for those who make ratings.

The author of the publication makes out three stages of working over a material in the genre “rating”: developing criteria, selecting subjects for analysis and making hierarchy. Analyzing journalistic materials in the genre “rating” the author made out three forms of this genre: a classic rating, a partial rating and a rating-comparison. The author states that a classic rating and a rating-comparison demand from a journalist the depth of analysis and vast erudition whereas a partial rating can be made quicker and without much racking the depths of theme.

The author underlines that the practical texts and videos of journalists and bloggers have a wide range of drawbacks. For example, a site audience survey and copying the classifications of international organizations doesn’t lead to making a material in the genre “rating”. There are also many typical mistakes such as absence of criteria, breaking set criteria, absence of analysis, breaking the principle of fullness while forming a selection and so on.

Key words: rating, selection, hierarchy, genre, analysis, criterion.